

Cilt/Volume: 4

Sayı/Issue: 2

Aralık/December 2015

BÜEFAD

BARTIN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

Uluslararası Hakemli Dergi

BARTIN UNIVERSITY
JOURNAL
OF FACULTY OF
EDUCATION

International Refereed Journal

ISSN 1308-7177

2015-4

2

BARTIN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

BARTIN UNIVERSITY JOURNAL OF FACULTY OF EDUCATION

ISSN:1308-7177

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ / INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL

Cilt/Volume: 4, Sayı/Issue: 2, Aralık/December 2015

Sahibi

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Adına
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ (Dekan)

Editör

Yrd. Doç. Dr. Sedat Balyemez

Alan Editörleri

Prof. Dr. Çetin SEMERCİ
Doç. Dr. Necati HIRÇA
Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK
Yrd. Doç. Dr. Ayla ÇETİN DİNDAR
Yrd. Doç. Dr. F. Gizem KARAOĞLAN YILMAZ
Yrd. Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN
Yrd. Doç. Dr. Harun ER
Yrd. Doç. Dr. Neslihan USTA
Yrd. Doç. Dr. Sinem TARHAN
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK
Yrd. Doç. Dr. Süreyya GENÇ
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KARA

Yabancı Dil Sorumlusu

Yrd. Doç. Dr. Özge GÜN

Yayıma Hazırlık

Arş. Gör. Arzu ÇEVİK
Arş. Gör. Ömer KEMİKSİZ

Sekretarya

Arş. Gör. Hasan Basri KANSIZOĞLU

Teknik Sorumlular

Yrd. Doç. Dr. Ramazan YILMAZ
Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI

İletişim

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
74100 BARTIN – TÜRKİYE
e-posta: bufad@bartin.edu.tr
Tel: +90 378 223 54 59

Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BÜEFAD), yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Owner

On Behalf of Bartın University Faculty of Education
Prof. Firdevs GUNES (Dean)

Editor

Asst. Prof. Sedat Balyemez

Field Editors

Prof. Cetin SEMERCI
Assoc. Prof. Necati HIRCA
Assoc. Prof. Nuriye SEMERCI
Asst. Prof. Ayse Derya ISIK
Asst. Prof. Ayla CETIN DINDAR
Asst. Prof. F. Gizem KARAOGLAN YILMAZ
Asst. Prof. Gulsun SAHAN
Asst. Prof. Harun ER
Asst. Prof. Neslihan USTA
Asst. Prof. Sinem TARHAN
Asst. Prof. Suleyman Erkam SULAK
Asst. Prof. Sureyya GENC
Asst. Prof. Yilmaz KARA

Foreign Language Specialist

Asst. Prof. Ozge GUN

Preparing for Publication

RA. Arzu CEVIK
RA. Omer KEMIKSIZ

Secretary

RA. Hasan Basri KANSIZOGLU

Technical Assistants

Asst. Prof. Ramazan YILMAZ
RA. Baris CUKURBASIS

Contact

Bartın University Faculty of Education
74100 BARTIN – TURKEY
e-mail: bufad@bartin.edu.tr
Tel: +90 378 223 54 59

Bartın University Journal of Faculty of Education (BUJFED) is a international refereed journal that is published two times a year. The responsibility lies with the authors of papers.

Kapak: Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI – Öğr. Gör. Hüseyin UYSAL

Dizin / İndeks

ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı, EBSCOHOST, Index Copernicus, Proquest Education Journals Database, Modern Language Association, Citefactor, The Directory of Research Journal Indexing, Open Academic Journal Index, Ulrich's Periodicals Directory

YAYIN DANIŞMA KURULU / EDITORIAL ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Hayati AKYOL	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin ALKAN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Sebahattin ARIBAŞ	Adıyaman Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet ARIKAN	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Safure BULUT	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Recai DOĞAN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ	Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN	Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Bilgin Ünal İBRET	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan KAPLAN	Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Firdevs KARAHAN	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Aziz KILINÇ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Murat ÖZBAY	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet SABAN	Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Çetin SEMERCİ	Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. M. Fatih TAŞAR	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Yavuz TAŞKESENİGİL	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Cemal TOSUN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin TURAN	Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mimar TÜRKKAHRAMAN	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Selma YEL	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Bahri ATA	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Eyyup COŞKUN	Mustafa Kemal Üniversitesi
Doç. Dr. Erol DURAN	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Tolga GÜYER	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Emine KOLAÇ	Anadolu Üniversitesi
Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ	Bartın Üniversitesi
Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Neşe TERTEMİZ	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Kubilay YAZICI	Niğde Üniversitesi

BU SAYININ HAKEMLERİ / REFEREES OF THIS ISSUE

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ	Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Çetin SEMERCİ	Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim BİLGİN	Mustafa Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Nergüz BULUT SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi
Doç. Dr. Adnan KARADÜZ	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Osman ALAKUŞ	Dicle Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe OKVURAN	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Başaran GENÇDOĞAN	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Berna CANTÜRK GÜNHAN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Cemal TOSUN	Bartın Üniversitesi
Doç. Dr. Cihan ÖZDEMİR	Yunus Emre Enstitüsü
Doç. Dr. Çiğdem KILIÇ	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Deniz Beste ÇEVİK KILIÇ	Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Duygu Piji KÜÇÜK	Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Erdal TATAR	Mustafa Kemal Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma ŞAŞMAZ ÖREN	Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Fatime BALKAN KIYICI	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Gizem SAYGILI	Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Gökhan DEMİRCİOĞLU	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Gülsen ÜNVER	Ege Üniversitesi
Doç. Dr. H. Elif DAĞLIOĞLU	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Hünkâr KORKMAZ	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Kasım YILDIRIM	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Altan KURNAZ	Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Barış HORZUM	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa BAŞARAN	Bozok Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa KURT	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Oğuzhan KILDAN	Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Ömer ADIGÜZEL	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Sevgi KINGİR	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Soner Mehmet ÖZDEMİR	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Şebnem Kandil İNGEÇ	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY	Kafkas Üniversitesi
Doç. Dr. Tolga ERDOĞAN	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Tolga KABACA	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Türkay Nuri TOK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Yavuz ERİŞEN	Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf CERİT	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Doç. Dr. Yücel ÖKSÜZ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Zarife SEÇER	Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan OSMANOĞLU	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayla ÇETİN DİNDAR	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aynur PALA	Celal Bayar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bekir Necati ALTIN	Niğde Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Emrullah YILMAZ	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erol BARIN	Hacettepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Esen ERSOY	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Esin ERGÜN	Karabük Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cansel KADIOĞLU	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gülce COŞKUN ŞENTÜRK	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gürcan UZAL	Namık Kemal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gürsoy MERİÇ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. F. Gizem KARAOĞLAN YILMAZ	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hülya KUTU	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin EŞ	Sinop Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İlker CIRIK	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İlknur GÜVEN	Marmara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kemal Zeki ZORBAZ	Mustafa Kemal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kemalettin PARLAK	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. M. Hülya ÜNAL KARAGÜVEN	Marmara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet BİLGİN	Çukurova Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa KALE	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Onur CESUR	Maltepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Neslihan BAY	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Neslihan USTA	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurhan ÖZTÜRK GEREN	Sinop Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özge GÜN	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ramazan YILMAZ	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ramazan YİRCİ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sadet MALTEPE	Balıkesir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Safiye ASLAN	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sedef CANBAZOĞLU BİLİCİ	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seçil Eda KARTAL	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sefa DÜNDAR	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sema SOYDAN	Mevlana Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sema SULAK	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sevan NART	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sibel SADİ YILMAZ	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sinem TARHAN	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Songül GİREN	Aksaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman GÖKSOY	Düzce Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şenay YAPICI	Amasya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Tuncay Yavuz ÖZDEMİR	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yasemin KIYMAZ	Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KARA	Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz TONBUL	Ege Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Özge ELİÇİN	Uludağ Üniversitesi
Dr. Hayriye Tuğba ÖZTÜRK	Ankara Üniversitesi

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Firdevs GÜNEŞ		
Başlık ve Zihni Yönlendirme <i>Title and Guiding Mind</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000131232	290-305
Belgin BAL İNCEBACAK		
Müzedede Drama: Heykel ve İmgelem Kavramı <i>Drama at the Museum: The Concept of Sculpture and Imagination</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000222	306-318
Özgür EROĞLU		
Eğitim Fakültesi Mezunu Müzik Öğretmenlerinin Armoni Bilgi ve Becerilerine İlişkin Görüşleri <i>Faculty of Education Graduate Music Teachers' Opinions on their Harmony Knowledge and Skills</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000143436	319-330
Yeliz ÇELEN		
İlköğretim Öğretmenlerinin Matematiğe Yönelik Tutumlarının Öğretmen Özellikleri Açısından İncelenmesi <i>Review of Primary School Teachers' Attitude towards Mathematics in the Framework of their Teaching Features</i>	Doi: 10.14686/buefad.01263	331-343
Melike YAVUZ TOPALOĞLU - Fatime BALKAN KIYICI		
Fen Bilimleri Programlarının Karşılaştırılması: Türkiye ve Avustralya <i>Comparison of Science Curriculum: Turkey and Australia</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000266	344-363
Cafer ÇARKIT – Adnan KARADÜZ		
Ortaokul Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Bağlamında Yazma Becerisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri <i>Teachers' Perceptions in Teaching Writing Skills in the Context of Middle School Authorship and Writing Skills Course</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000137223	364-381
Oğuz DİLMAÇ – Cihan İNANÇ		
Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Öz Yeterlik Düzeyleri <i>The Self-Sufficiency Levels of Classroom Teachers about Visual Arts Course</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000254	382-400
Ayşe Belgin AKSOY – Hurşide Kübra ÖZKAN		
Çocukların Bilişsel Tempoları İle Sosyal Problem Çözme Becerilerinin Bazı Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi (Kırklareli İl Merkezi Örnekleme) <i>Examination of Children's Cognitive Tempo and Social Problem-Solving Skills Regarding Some Demographic Characteristics (A Sample Study of Kırklareli City Centre)</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000136006	401-417
Feyza GÜN – Hilal BÜYÜKGÖZE		
Araştırma Görevlilerinin Bireysel Gelişim İnişiyatifinde Özyeterliğin Rolü <i>The Role of Self-Efficacy on Personal Growth Initiative among Research Assistants</i>	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000139086	418-432

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Ali KIRKSEKİZ - Mehmet UYSAL – Onur İŞBULAN - Özcan Erkan AKGÜN		
Mübin KIYICI – Mehmet Barış HORZUM		
Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine Eleştirel Bir Bakış: Problemler, Beklentiler ve Çözüm Önerileri <i>A Critical View to School Experience and Application of Teaching Courses: Problems, Expectations and Solution Suggestions</i>		433-451
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000250	
F. Ceyda ÇINARDAL - Levent ÇINARDAL – Binali ÇATAK		
Mesleki Müzik Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Eğilimleri <i>Critical Thinking Tendency of Students at Higher Education Institutions Providing Professional Music Education</i>		452-465
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000240	
Güngör KESKİNKILIÇ YUMUŞAK		
Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Ve Mesleğe Yönelik Tutumları <i>Reflective Thinking Tendencies of Preservice Teachers and their Attitudes towards the Teaching Profession</i>		466-481
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000206	
Ensar AYDIN - Süleyman Erkam SULAK		
Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Değer” Kavramına Yönelik Metafor Algıları <i>Metaphor Perception of Prospective Primary School Teachers for “Value” Concept</i>		482-500
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000148420	
Abdullah Çağrı BİBER – Ziya ARGÜN		
Matematik Öğretmen Adaylarının Tek ve İki Değişkenli Fonksiyonlarda Limit Konusunda Sahip Oldukları Kavram Bilgileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi <i>The Relations Between Concept Knowledge Related to the Limits Concepts in One and Two Variables Functions of Mathematics Teachers Candidates</i>		501-515
	Doi: 10.14686/buefad.26967	
Arzu ÖZYÜREK – Fatih AKÇA		
Zihinsel Yetersizliği Olan Çocukların Oyuncak Profillerinin İncelenmesi <i>An Examination of the Toy Profiles of the Children with Mental Deficiency</i>		516-529
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000142122	
Aysun DOĞUTAŞ		
Cultural Intelligence Level of Turkish Teacher Candidates in Globalized World <i>Küreselleşen Dünyada Türk Öğretmen Adaylarının Kültürel Zekâ Seviyeleri</i>		530-547
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000131990	
Ali SICAK – Mehmet BAŞÖREN		
Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Motivasyonlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bartın Örneği) <i>An Investigation of High School Students Academic Motivation in Related to Various Variables (Bartın Samples)</i>		548-560
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000239	
Songül GİREN – Emre DURAK		
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyuncak Kavramına İlişkin Metaforik Algıları <i>Early Childhood Education Teachers’ Metaphors about Toy Concept</i>		561-575
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000143590	
Erdal TATAR		
Bir Kimyasal Problem Çözme Tekniği: Stokiyometrik Haritalama <i>A Chemical Problem Solving Technique: Stoichiometric Mapping</i>		576-585
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000138529	

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Yavuz ERİŞEN - Fazilet YAVUZ BİRBEN - Hatun SEVGİ YALIN - Pinar OCAK	
Üstün Yetenekli Çocukları Fark Edebilme ve Destekleme Eğitiminin Öğretmenler Üzerindeki Etkisi <i>The Awareness and Support Training for Gifted Children: The Impact on Teachers</i>	586-602
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000137872	
Ahmet AKIN – Mehmet BAŞÖREN	
Algılanan Empatik Öz-Yeterlik ve Sosyal Öz-Yeterlik Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirliği <i>The Validity and Reliability of Turkish Version of the Perceived Empathic and Social Self-Efficacy Scale</i>	603-610
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000235	
Ercan ATASOY – Neslihan UZUN – Berna AYGÜN	
Dinamik Matematik Yazılımları ile Desteklenmiş Öğrenme Ortamında Öğretmen Adaylarının Teknolojik Pedagojik Alan Bilgilerinin İncelenmesi <i>Investigating Pre-service Teachers' Technological Pedagogical Content knowledge in Learning Environment Supported by Dynamic Mathematics Software</i>	611-633
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000143622	
A. Oğuzhan KILDAN – Berat AHİ	
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilimsel Çalışmalara Yönelik Okuma Alışkanlıkları <i>Reading Habits of Scientific Studies For Pre-School Teachers</i>	634-650
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.1082000251	
Tuncay CANBULAT - Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ - Fatma ERDOĞAN – Ayşe YEŞİLOĞLU	
Sınıf Öğretmeni Adaylarında Empatik Eğilim Düzeyi ve Geleceğe Dönük Beklenti <i>The Level of Hopelessness and Empathic Tendency of a Group of Class Teacher Candidates</i>	651-665
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000145067	
Nail İLHAN - Yakup DOĞAN – Özge ÇİÇEK	
Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının “Özel Öğretim Yöntemleri” Dersindeki Yaşam Temelli Öğretim Uygulamaları <i>Preservice Science Teachers' Context Based Teaching Practices in “Special Teaching Methods” Course</i>	666-681
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000143534	
Rıza SALAR – Ümit TURGUT	
Implementing Differentiated Instruction on Pre-Service Physics Teachers: Agendas <i>Fizik Öğretmen Adaylarına Farklaştırılmış Öğretimin Uygulanması: Ajandalar</i>	682-695
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000136908	
Fadime KOÇ DAMGACI - Yeliz KAYA - Rafet GÜNAY	
David Fetterman’ın Değerlendirme Modeli: Yetkilendirme Değerlendirmesi <i>David Fetterman’s Evaluation Model: Empowerment Evaluation</i>	696-710
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000139306	
Sinem ATIŞ – Mustafa ARSLAN	
Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dilsel Becerilerin Gelişimine Etkisi Bakımından Ders Materyallerinin Önem Derecelerinin Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) İle Belirlenmesi <i>Determining the Importance Level of Teaching Materials by Using Analytic Hierarchical Process (AHP) in Terms of Their Influence Over the Development of Language Skills in Teaching Turkish as a Foreign Language</i>	711-726
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000136908	
Gökmen ARSLAN	
Psikolojik İstismar Ölçeği (PiÖ) Geliştirme Çalışması: Ergenlerde Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi <i>Development Psychological Maltreatment Questionnaire (PMQ): Investigating Psychometric Properties in Adolescents</i>	727-738
Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000146983	

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Fatma SUSAR KIRMIZI – Ceren SAYGI		
Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Algıları <i>Elementary Teacher Candidates' Self-Efficacy Perceptions towards Using the Creative Drama Method</i>		739-750
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000144840	
Burçin GÖKKURT – Tuğba ÖRNEK - Fatih HAYAT – Yasin SOYLU		
Öğrencilerin Problem Çözme ve Problem Kurma Becerilerinin Değerlendirilmesi <i>Assessing Students' Problem-Solving and Problem-Posing Skills</i>		751-774
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000145637	
Soner DOĞAN – Celal Teyyar UĞURLU - Orhan KAYA		
Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışlarının Öğretmenlerin Algı ve Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi <i>Evaluation of School Administrators' Ethical Leadership Behaviors According Teachers' Perceptions and Opinions</i>		775-789
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000145818	
Cemil KIRIM – Necati HIRÇA		
Lise Öğrencilerinin Kişisel Hijyen ve Temizlik Alışkanlıklarının Fen Okur-Yazarlığına Göre Değerlendirilmesi <i>The Evaluation of High School Students' Personal Hygiene Habits Based on Science Literacy</i>		790-802
	Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000138700	

Başlık ve Zihni Yönlendirme

Firdevs GÜNEŞ, Prof. Dr., Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, firdevsgunes@bartin.edu.tr

Öz: Bir metnin içeriğini en iyi biçimde özetleyen cümleye ‘başlık’ denilmektedir. Başlık metinde ilk dikkati çeken ve okunan yer olmaktadır. Metinde işlenen konu hakkında ipucu vermekte ve metni okumaya davet etmektedir. Okuyucunun metni okuma ve anlamasına yardım etmekte, bu süreçte zihnini yönlendirmektedir. Araştırmalar başlığının çok önemli olduğunu, iyi seçilmiş başlıkların okuyucuyu etkilediğini ve metni sonuna kadar okumasını sağladığını göstermektedir. Genellikle başlık denilince ilk akla gelen sayfanın en üst ortasına yazılan ana başlık olmaktadır. Ancak metinlerde ana başlığın dışında bölüm başlığı, yan başlık, paragraf başlığı, işlevlerine göre bilgilendirici, sorgulayıcı ve uyarıcı başlıklar da kullanılmaktadır. Bunlar okuyucunun dikkatini çekme, metne göz atma, seçim yapma, okuma isteği oluşturma, sayfayı yapılandırma, bilgileri düzenleme ve okumaya rehberlik etme gibi işlevleri yerine getirmektedir. Okuyucu başlıklar aracılığıyla metindeki bilgi ile düşünce akışını görmekte ve anlam bütünlüğünü yakalamaktadır. Başlıklar metin türüne göre farklı olmakta, bir düşünce yazısı, bir roman veya şiirin başlığı aynı mantıkla yazılmamaktadır. Başlık yazma konusunda Türkçe derslerinde öğrencilere çeşitli bilgiler verilmektedir. Öğrencilerin başlık yazma becerilerini geliştirmek için çeşitli yaklaşım ve modellerden yararlanılmaktadır. Ülkemizde uygulanan 2004 Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programında öğrencilerin başlık yazma becerilerinin geliştirilmesine yer verilmiş, çeşitli kazanımlar ve etkinlikler sıralanmıştır. Bu durum uygulamaya yansımış ve öğrencilerin başlık bulma becerilerinde önemli gelişmeler olmuştur. Dileğimiz bu çalışmaların giderek artması, okuma, anlama, düşünme, sorgulama gibi becerileri gelişmiş bireylerin yetiştirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Başlık, okuma, zihni yönlendirme

Title and Guiding Mind

Abstract: The sentence summarizing the content of a text is named as “title”. It is the initial place for being read and focused on in the text. It gives information about the content of the text and encourages reading. It also helps the readers to read and understand the text so that it guides the mind in this process. The research shows that the title is important; the well selected titles attract the readers and provide that the readers complete reading the text. Generally, the title is considered as the main title written on the middle top of the text. In addition to main title, there are subtitles, paragraph title, chapter title and also formative, interrogator and stimulus title with respect to their functions. These carry out the functions of attracting the readers’ attention, glimpsing the text, making selection and willingness of reading, and structuring the page, organizing the information and guiding reading. The readers understand the fluency and comprehension of the text by the information in the text. The titles differentiate based on the type of the text and the title of a thought essay, a novel or a poem is not written based on the same reason. Various information is provided to the students about writing title for the texts in Turkish lessons. Various approaches and models are benefited from to develop title writing skills of the students. In the recent 2004 Turkish lesson teaching program (1st to 5th grades), various objectives and tasks are placed to develop students’ title writing skills. This situation has reflected on the application and there have been important developments of students’ title writing skills. Our hopes are increasing the number of these studies and educating individuals having skills developed in reading, understanding, thinking and reasoning.

Key Words: Title, reading, guiding mind.

1. GİRİŞ

Günümüzde bilgi edinmenin çeşitli yolları vardır. Ancak en kolay bilgi alma yolu okumadır. Okumayla alınan bilgiler zihinde işlenmekte ve anlamlandırılmaktadır. Böylece öğrenme ve gelişme daha hızlı olmaktadır. Bu nedenle çocukların okuma becerileri erken yaşlardan itibaren geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu çalışmalarda okumaya yönelik anlayışlar da önemli olmaktadır. Okuma sadece alfabedeki harfleri öğrenme, kelimeleri tanıma, cümleleri doğru seslendirme değildir. Okuma, bir yazıyı anlama, üzerinde düşünme, sorgulama, olayları inceleme ve değerlendirme, okumayı alışkanlık haline getirme, bireysel değerleri ve dünya görüşünü geliştirme becerilerini de içermektedir. Bir başka ifadeyle kelimelerden dünyayı okumak demektir. Bu anlayışla öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek ve geleceklerine yön vermek için sürekli yeni yaklaşım ve ilkelerden yararlanılmaktadır.

Yapılandırıcı eğitim yaklaşımına göre okuma üç bileşenden oluşan etkileşimsel bir süreçtir. Bunlar okuyucu, metin ve ortamdan oluşmaktadır. Okuyucu okuma sürecinde bir dizi zihinsel işlem yapmaktadır. Bunlar ön bilgileri harekete geçirme, tahminler yapma, sorgulama, anlamayı kontrol etme, değerlendirme gibi. Bu işlemler okuyucunun okuma ve zihinsel becerilerini geliştirmektedir. Okuma sürecinin ikinci bileşeni ise metindir. Metin, içerdiği çeşitli bilgi ve düşünceleri okuyucuya sunmaktadır. Okuyucu bunları okuyarak ve zihninde işleyerek yeni bilgilere ulaşmaktadır. Ayrıca okuyucuyu başka metinlere yönlendirmekte ve metinler arası düşünmesini sağlamaktadır. Okuma sürecinin üçüncü bileşeni ortam olmaktadır. Okuma ortamı metnin anlaşılmasına fiziksel, sosyolojik ve psikolojik yönden etki etmektedir (Giasson,1996, Güneş,2015). Okuma öğretiminde bu üç bileşene ve aralarındaki etkileşime dikkat edilmektedir.

Okuma sürecinde düşünceleri harekete geçirme açısından metnin ayrı bir önemi bulunmaktadır. Metinde başlık, konu ve fikirlerin iyi düzenlenmesi, yazarın anlatım ve amacını ortaya koyma biçimi okuma ve anlama sürecini kolaylaştırmaktadır. Özellikle metin tipi, yazı türü, metin yapısı ve yazıda sunulan düşünceleri anlama sürecinde etkili olmaktadır. İyi düzenlenmiş metin okuyucunun zihnindeki işlem ve süreçleri kolaylaştırmakta, anlama, yorumlama, sorgulama, değerlendirme gibi becerileri geliştirmektedir (Giasson,1996, Güneş, 2015).Bu nedenle okuma öğretiminde öğrencilere metin yapısı, türü ve metinden bilgileri seçme teknikleri hakkında bilgiler verilmektedir. Bu süreçte metinlerin başlığına da önem verilmekte, çeşitli etkinliklerle öğrencilerin başlık bulma becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Başlık, makale, öykü, şiir, masal, roman, fıkra gibi çeşitli metinlerde bulunmaktadır. Başlıksız bir yazı yazılmamaktadır. Başlık yazarlara, dönemlere, metin türlerine, basım tiplerine, yazının hedef aldığı kitlelere ve okuyucu düzeylerine göre değişmektedir. Eskiden yani 17.-18. yüzyıllarda kitaplarda uzun başlıklar kullanılıyordu. Uzun başlıkların daha etkili olduğu düşünülüyordu. Bu anlayış 19. yüzyıla doğru değişmiş ve kısa metin başlıkları kullanılmaya başlanmıştır. Ardından uzun başlık- kısa başlık tartışmaları gündeme gelmiştir. Bu tartışmalarda yayınevleri de etkili olmuştur. Çünkü kısa başlıklar yayınevlerinin işini kolaylaştırdığı için tercih edilmeye ve savunulmaya başlanmıştır. Ancak bazı okuyucular kısa başlıkları benimsememiştir. Zamanla bu görüşler değişmeye, metin başlıkları giderek hem çeşitlenmeye hem de kısaltmaya başlamıştır. Böylece başlıkların metindeki işlevi ve okuyucuya yönelik görevleri de değişmiştir. Günümüz okuyucusu rahatına düşkün, bilgi alırken kolaylık, sadelik, konfor, düzen ile yazıda

biçimsel şıklık ve güzellik istemektedir. Bu nedenle uzun başlıkları okumamakta, karışık ve düzensiz yazılmış, alt başlıkları olmayan metinlerden uzaklaşmaktadır.

2. Başlık Nedir?

Bir metnin başına yazılan ve içeriğini en iyi biçimde özetleyen cümleye 'başlık' denilmektedir. Başlık metinde ilk dikkati çeken ve okunan yer olmaktadır. Bir başka ifadeyle metnin giriş kapısı olmaktadır. Başlık yazıda işlenen konu ile düşünceler hakkında okuyucuya ipucu vermekte ve metni okumaya davet etmektedir. Okuyucu ise başlıktan edindiği izlenimlere göre metni okuyup okumama konusunda karar vermektedir. Araştırmalar başlığın okuyucuların metni okuması için çok etkili olduğunu ve onların zihnini yönlendirdiğini göstermektedir. Bu nedenle başlık özenle seçilmekte ve metni en iyi biçimde yansıtmaya dikkat edilmektedir.

Başlık metnin içeriği ve konusuyla ilgili olmasına rağmen bunlardan farklıdır. Bir başka ifadeyle başlık ne konudur, ne yazarın konuya yaklaşım biçimidir, ne de ana fikirdir. Bu kavramlar arasındaki ilişki şu şekilde ifade edilebilir: Metnin özü özettir, özetin özü ana fikirdir, ana fikrin en öz hali ise başlıktır. Bu nedenle yazar için konu ve ana fikri bulduktan sonra başlığı bulmak oldukça kolay olmaktadır. Bazı durumlarda metnin konusu başlık olarak da kullanılmaktadır (Başaran,2014). Bu süreçten hareketle okuma sırasında okuyucu başlıktan ana fikri, ana fikirden de metnin içeriğini tahmin edebilmektedir. Bu nedenle başlık iyi seçilmeli, metni birkaç kelimeyle özetlemeli, içerik hakkında ipucu vermeli, kolay anlaşılır ve açık olmalıdır.

292

Her yazının bir başlığı vardır. Makale, öykü, şiir, masal, roman, fıkra, mektup gibi her metne mutlaka bir başlık yazılmaktadır. Ayrıca dilekçe, ilan, liste, dosya, takvim, evrak gibi çeşitli yazılarda da başlık kullanılmaktadır. Başlık denilince genellikle sayfanın en üst ortasına yazılan ana başlık akla gelmektedir. Ancak metinlerde ana başlığın dışında bölüm başlığı, yan başlık, paragraf başlığı, alt başlık gibi çeşitli başlıklar da kullanılmaktadır. Ana başlık metnin başına yazılmakta, yazıda ilk dikkat çeken ve okunan yer olmaktadır. Diğer başlıklar ise yazıdaki mantık akışına göre metnin çeşitli yerlerinde bulunmaktadır. Bu başlıkların her birinin özelliği ve görevi birbirinden farklı olmaktadır. Bunlara ek olarak metinlerde işlevlerine göre bilgilendirici, sorgulayıcı, uyarıcı başlıklar da kullanılmaktadır.

Başlık okuyucuyu etkilemesi ve okumaya yönlendirmesi açısından metnin en önemli yeri olmaktadır. Okuyucuya konu hakkında bilgi vermekte ve metindeki ayrıntıları bulmayı kolaylaştırmaktadır. Yazıdaki bilgi akışını ve sıralanışını göstermektedir. Okuyucu bir başlıktan diğerine geçerek metindeki düşünce akışı ile anlam bütünlüğünü yakalamaktadır. Oysa başlıksız bir metinde okuyucu içeriği tahmin etmekte zorlanmakta, okuduklarını karıştırmakta, aradığı bilgileri nereden ve nasıl bulacağını kestirememektedir. Bu nedenle metin içeriği kadar başlık seçme konusu üzerinde de durulmaktadır. Metinde okuyucuyu yanıltıcı ve zihnini karıştırıcı başlıklara yer verilmemektedir.

3. Başlığın İşlevleri

Günümüz araştırmaları okuyucuların internet ortamında bazı yazıları gerçek anlamda okumadıklarını göstermektedir. Çoğu okuyucu bir metin ya da makalenin başlığı ile ilk

cümlesini veya paragrafını okumakta, gerisine göz atmakta ve başka bir yazıya geçmektedir. Okuyucuların sadece % 25 'i bir makale ya da yazıyı sonuna kadar okumaktadır. Bu süreçte metin başlığının çok önemli olduğu, iyi seçilmiş başlığın okuyucuyu etkilediği ve metni sonuna kadar okumasını sağladığı görülmektedir (Güneş,(2015).

Başlığın önemi yazarlar, gazeteciler ve bilim insanları tarafından çeşitli yönlerden dile getirilmektedir. Yves Agnès (2008), Chevalier (2012) gibi yazarlar başlığın işlevlerini bazı maddeler altında toplamaktadır. Bu maddeleri şu şekilde sıralamak mümkündür.

a. Dikkati Çekme: Başlık genellikle metnin üst ortasına diğer yazılardan daha büyük ve farklı karakterlerle yazılmaktadır. Bu yazılış biçimiyle okuyucunun dikkatini çekmekte ve düşüncelerini konu üzerinde toplamasını sağlamaktadır.

b. Göz Atma: Gazete, dergi, kitap gibi materyallerde yeni bilgi, makale, günlük olaylar vb. arama sürecinde başlık sayfalarına hızlı bir şekilde göz atma ve metinleri tarama işlemlerini kolaylaştırmaktadır. Bu süreçte konuları sınıflama ve içeriği hızlıca bulmaya da katkı sağlamaktadır.

c. Seçim Yapma: Okuyucu yazıların başlığına göre seçim yaparak okumaya karar vermektedir. Başlığın içeriğe uygun ve nitelikli olması okuyucunun okuma seçiminde ihmal edilemeyecek bir özelliktir.

d. Okuma İsteği Oluşturma: Başlık okuyucunun ilgisini çekmekte, merak oluşturmakta, bilgilenme ve öğrenme isteğini güdülemektedir. Bu işlemler sonucunda okuyucu metni okumaya karar vermektedir.

e. Zihni Yönlendirme: Başlık okuyucuyu uyarmakta, konuyla ilgili ön bilgilerini harekete geçirmekte, metne uyumunu sağlamakta, okuma ve anlama sürecini kolaylaştırarak zihnini yönlendirmektedir.

f. Sayfayı Yapılandırma: Başlıklar sayfa düzenleme teknikleri açısından da önemli ve temel öğeler olmaktadır. Başlık ve alt başlıklar metin hakkında bilgi vermekte, bilgi akışını ve sıralanışını göstermekte, okuma düzeylerini çeşitlendirmektedir. Okuma sürecinde okuyucu bir başlıktan öbürüne, bir sayfadan diğerine geçerek içeriğe hâkim olmaktadır. Bu nedenle başlığı yazmak için kullanılan yazı stili, renk seçimi, yazı karakteri, harf büyüklüğü, satır aralığı gibi özellikler de önemli olmaktadır.

g. Bilgileri Düzenleme: Başlıklar bir makale veya yazının temel ögesi olmaktadır. Başlığın özel biçimlerde, koyu veya italik yazılması, başlığa numara veya maddeler verilmesi, bilgilerin düzenli, sistemli ve mantıklı bir sıra içinde aktarılmasını sağlamaktadır. Örneğin tarihi sıralama, olayları başından sonuna sıralama, yakından uzağa, küçükten büyüğe sıralama gibi (Agnès, 2008, Chevalier,2012).

h. Okumaya Rehberlik Etme: Başlık kendini izleyen metin içeriğinin tanımlanmasına yardım etmektedir. İlan, köşe yazısı, fıkra gibi kısa metinlerde okumaya rehberlik etmektedir. Uzun metinlerde ise alt başlıklar okuyucuya rehberlik etmekte, metnin yapısı ve içeriği hakkında ipucu vermektedir. Uzun metinlerde hem ana başlık hem de alt başlıklar okuyucu için önemli bir rehber olmaktadır (Chevalier,2012).

4. Başlıkla İlgili Araştırmalar

Başlıkla ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunlar incelendiğinde bir kısmının başlığın dikkat çekme ve okuma sürecine etkisi, bir kısmının da başlığın uzunluğu, kısalığı, türleri, yazılışı ve basımı üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlar aşağıda verilmektedir.

a. Başlığın Okumaya Etkisi: Kebek'te yapılan bir araştırma öğrencilerin kitap seçme ve okumada kitap başlığının etkili olduğunu göstermektedir. Araştırmada Kebek'te bulunan 2500 ortaokul ve kolej öğrencisine anket uygulanmıştır. Anket sonucu 10 öğrenciden 4' ünün (% 37,6) kitap başlıklarından etkilenerek kitap seçtikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin % 63'ten fazlası kitap seçiminde hem başlık hem de kitap özetinden yaralandıklarını, diğerleri ise kitap kapağından etkilendiklerini dile getirmişlerdir. Görüldüğü gibi kitap başlıkları öğrencilerin kitap seçme ve okumasında etkili olmaktadır (Roy,2008).

Bir başka araştırmada Nielsen ve Morkes okuyucuların ekran metinlerini okuma sürecini ve nasıl okuduklarını incelemişlerdir. Bu araştırmalara göre okuyucuların % 80'i Web sitesindeki metinlerin içeriğini çok iyi okumamaktadır. Okuyucuların çoğunluğu başlıklar üzerinde göz gezdirmekte ve metnin bazı yerlerini atlayarak okumaktadırlar. Okuyucuların sadece çok az bir kısmı yani % 16'sının ekran metinlerini tam okudukları görülmüştür. Kısaca çoğu okuyucu ekran metinlerini tam okuma yerine başlıkları ve bazı yerlerini seçerek okumayı tercih etmektedir (Güneş,2009).

Stanford Üniversitesi İletişim Profesörü Marion Lewenstein ile Poynter Enstitüsünden bir grup araştırmacı, okuyucuların ekrandan haber okuma sürecini incelemiştir. Okuyucuların haber okurken yazının başlık, içerik ve görsellerine yoğunlaşma durumlarını saptamak için göz hareketleri ile göz duruşlarını kaydettiler. 2000 yılında Florida ve Illinois eyaletlerinde 67 okuyucu üzerinde gerçekleştirilen bu araştırmada okuyucuların göz hareketlerinin % 78'i metin, geriye kalan % 22'si görseller ve grafikler üzerinde yoğunlaştığı görüldü. Okuyucuların önce ana başlıkları, makale özetlerini ve alt başlıkları okudukları ortaya çıktı. Bu çalışmanın sonuçları alanda çok kişiyi şaşırttı. Çünkü çoğu kişide okuyucuların okurken öncelikle görsellere ve grafiklere baktığı görüşü yaygındı. Oysa araştırmada tam tersi olduğu, okuyucuların önce başlıkları, özetleri ve metnin diğer yerlerini okudukları görülmüştür (Lewenstein, 2000). Bu sonuçlar okuyucunun okuma sürecinde önce ana başlıkları, makale özetlerini ve alt başlıkları okuduklarını göstermektedir. Buradan yazı başlıklarını özenle hazırlamak gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Benzer bir araştırma yıllar öncesi kitaplar ve takistoskop ile yapılmıştır. Araştırmacı Lucas ve Britt, (tarih, takistoskop ile okuyucuların metin başlıklarını okuma sürecini ve süresini incelemişlerdir. Araştırma sonunda okuyucuların gözlerinin başlık üzerinde ortalama 1-2 saniye kaldığı, eğer başlık iki satır ise okuyucuların gözlerinin 4 saniye kaldığını ortaya çıkarmışlardır. Ayrıca takistoskop ile ölçümlere göre okuyucuların % 90'ı bir saniye içinde başlıktaki kelimelerin dörtte üçünü okumakta ve anlamaktadır. Bir başka ifadeyle okuyucular bir saniye içinde başlığın % 70'ini yani 5 kelimesini anlamakta ve hatırlamaktadır. Bu araştırma yazarlara 5-6 kelimelik başlık kullanma konusunda iyi bir ipucu olmaktadır. Ancak bu duruma metin içeriğine göre karar verilmeli 5 kelimelik iyi olmayan bir başlıkla okuyucuyu kaybetme riski de unutulmamalıdır. Bu nedenle seçilen başlığın ilk kelimeleri okuyucuya yazıyı okuma hevesi

vermeli ve güdülemelidir. Başlığın kısalığı yanında başlığın okuyucu üzerinde şok etkisi yapması ve bu etkinin yazıyı okuma süresince devam etmesine de dikkat edilmelidir (Florentin, 1968).

b. Başlığın Uzunluğu: Raymond Haas, yıllar önce bazı metin başlıklarının uzunluklarını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Bunun için Amerika’da yayınlanan 330 makale başlığı ile 260 Fransızca makale başlığının uzunluklarını karşılaştırmıştır. Araştırma sonunda Raymond Haas Fransızca makale başlıklarının ortalama 5,34 kelime, Amerika’da yayınlanan makale başlıklarında kelime sayısını 6,51 olarak bulmuştur. Amerikan başlıkların % 73’ü 3-9 kelime arasında iken bu sayı Fransız başlıklarda 2-7 kelime arası olduğu ortaya çıkmıştır. Günümüzde yapılan incelemelerde Fransızca metin başlıklarının ortalama 4 kelime, Amerikan başlıklarının ise 6 kelime olduğu görülmektedir(Florentin,1968,Güneş,2015).

Günümüzde kısa veya uzun başlık tartışmaları devam etmektedir. Bilindiği gibi başlık içeriği en uygun biçimde özetlemeli ve açıklamalıdır. Bu nedenle başlığın kısa olması çok büyük bir nitelik değildir. Başlık kısa olacak diye asıl amaçtan uzaklaşmamalıdır. Eskiden başlık uzunluğu için en uygun 3 cümle ve 22 kelime deniliyordu. Bu rakamlar zamanla iki cümle 20 kelimeye düşmüştür. Günümüzde ise 8 kelimenin altında olması istenmekte hatta bazı kaynaklarda 1-3 kelimedeki bahsedilmektedir. Julian Lewis Watkins “The 100 Greatest Advertisements” adlı eserinde 8 ve daha az kelime başlıkların % 95’inin etkili olduğunu açıklamaktadır. Diğer taraftan eğer içerik ve konu gerektiriyorsa uzun başlık kullanılabilir ancak 1960 yılının okuyucuları ile günümüz okuyucuları aynı değildir. Günümüz okuyucusu bilgi alırken kolaylık, sadelik, konfor, düzen, sistemli olma, şıklık ve güzellik istemektedir. Karışık ve düzensiz yazılmış metinlerden bilgi almak istememektedir.

c. Cümle ve Kelimelerin Seçimi: Başlıkta kullanılan cümle ve kelimeleri seçmek için çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmektedir.

Indiana Üniversitesinden Dil ve Okuma Uzmanı Edward M.Wolpert “Okuma ve Öğrenme İlişkisi” konusunda bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın amacı öğrencilerin kolay öğrendikleri kelimeleri saptamaktır. Bu amaçla 11 yaşında 42 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Ardından öğrenilme kolaylığını ölçmek için bazı kelimeler seçilmiştir. Kelime seçiminde uzunluk, biçim ve dikkat çekme olmak üzere üç tür ölçüt kullanılmıştır. Seçilen kelimelerin özellikleri şöyledir:

Uzunluk: Araştırma için 3-5 harfli kelimeler seçilmiştir.

Biçim: Seçilen kelimelerin ek almamış ve basit kelimeler olmasına dikkat edilmiştir.

Dikkat Çekme: Biçim yönüyle daha çok görsel dikkati çeken kelimeler seçilmiştir.

Araştırma sonunda elde edilen bulgulardan;

- Öğrencilerin üç harfli kelimeleri beş harfli kelimelere göre daha iyi öğrendikleri,
- Dikkat çekme düzeyi yüksek olan kelimelerin dikkat çekme düzeyi zayıf olanlara göre daha iyi öğrenildiği,
- Dikkat çekme düzeyi yüksek olan kelimeler kısa kelimelere göre daha kolay öğrenildiği ortaya çıkmıştır(Oleron, 1976, Güneş,2002).

Bu sonuçlar metinlerin başlığında kullanılan kelimelerin öğrencilerin ilgisini çeken ve kolay öğrenilen kelimeler olmasına dikkat edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu konuda İngiliz uzmanları da bir çalışma yapmış, ders kitaplarının başlıklarda öncelikli olarak kullanılacak kelimeleri şöyle belirlemişlerdir:

1)Kişisel kelimeler: Bunlar öğrencilerin günlük yaşamda sürekli kullandıkları kelimelerdir. Örneğin öğrenmek, büyüme, çalışmak gibi.

2)Canlı kelimeler: Eylem içeren kelimelerdir. Bunlar daha çok fiillerdir. Örneğin okumak, yazmak, koşmak gibi.

3)Somut ve kesin kelimeler: Günlük yaşam gerçeklerine uygun somut ve kesin kelimelerdir. Örneğin kitap, kalem gibi.

Bu kelimeler hem basit hem de anlam içermeleri nedeniyle öğrenciler tarafından daha kolay okunmakta, zihne yerleştirilmekte ve daha kolay anımsanmaktadır.

David P. Pearson 3-4. sınıf öğrencileri arasında yaptığı araştırmalarda öğrencilerin ders kitaplarında birbirine bağlı iki uzun cümle yerine kısa iki cümleyi daha iyi anladıklarını bulmuştur. Araştırma bulgularından hareketle Pearson ders kitaplarında:

- Cümle uzunluğunun öğrencinin yaşına ve düzeyine uygun olması,
- Kısa cümlelerin uzun cümlelerden daha iyi öğrenildiği,
- Somut, basit ve tek anlam ifade eden cümlelerin daha etkili olduğu,
- Kurallı cümlelerin kullanılmasının uygun olduğu,
- Cümlelerde dil bilgisi kuralları ile anlama da dikkat edilmesi gerektiğini dile getirmiştir (Richaudeau, Gauquelin,1979, Güneş, 2002).

Buradan öğrencilere yönelik metinlerin başlıklarda kullanılacak cümlelerinin uzun ve karmaşık olmaması, öğrencilerin düzeyine uygun seçilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Amerikalı Psikolog J.Deese ve R.A.Kaufman, somut akıcı, tam anlam ifade eden, kurallı ve uzun cümlelerde, zihnimizin genellikle ilk kelimeleri daha iyi aldığı cümle sonlarındaki kelimeleri ise hatırlayamadığını ileri sürmüştür. Bunu test etmek için Richaudeau bir grup öğrenciye yüz kelimedenden oluşan uzun cümleli bir metin okutmuş ve hatırladıkları kelimeleri incelemiştir. Araştırmada ortalama 12 kelimeyi geçen uzun cümleler kullanılmıştır. Araştırma sonunda öğrencilerin hatırladıkları kelimelerin % 63'ü okunan cümlelerin ilk kelimeleri olmuştur. Cümlelerin ikinci yarısına ait hatırlanan kelime oranı %37'dir. Bir başka ifadeyle öğrenciler cümlelerin ilk yarısındaki kelimeleri daha fazla hatırlamaktadırlar (Güneş, 2002). Böyle bir çerçevede yazarlar başlık seçerken uzun cümleler yerine kısa cümleler seçmeli, cümlenin ilk yarısındaki kelimelere daha çok dikkat etmeli, özne, yüklem ve temel kelimelere daha çok ağırlık vermelidir.

5. Başlık Türleri

Günümüzde yazarlar metinlerde farklı başlık türlerinden yararlanmaktadır. Bunlar incelendiğinde metin türlerine göre kitap, makale gibi başlıklar, metindeki yerine göre ana

başlık, yan başlık, işlevlerine göre bilgilendirici, sorgulayıcı gibi başlıklar görülmektedir. Bu başlıklardan bazıları aşağıda açıklanmaktadır.

a. Metin Türlerine Göre Başlıklar: Yazarlar bilgi, duygu ve düşüncelerini aktarmak için çeşitli metin yapılarını kullanmaktadırlar. Bunlar genellikle öyküleyici, bilgilendirici, şiir gibi metin yapıları olmaktadır. Bu yapılara her türlü bilgi, duygu ve düşünceler mantıklı bir düzene göre yerleştirilmektedir. Yerleştirme işlemi belirli bir düzen ve sıra içinde gerçekleştirilmektedir. Bu düzenleme sonucunda birbirini izleyen paragraflar, cümleler, sözler ve görsellerden oluşan anlamlı yapılar ortaya çıkmaktadır. Bunlar kitap, rapor, makale öykü gibi türlere ayrılmakta ve her birinin başlığı farklı yazılmaktadır. Kitap, rapor, makale gibi bilgilendirici metin başlıklarında ortak noktalar görülürken öyküleyici metinler, şiir ve gazete başlıklarında önemli farklılıklar olmaktadır. Bir düşünce yazısının, bir romanın veya bir şiirin başlığı aynı mantıkla yazılmamakta, başlığın metnin türüne uygun olmasına dikkat edilmektedir.

b. Metindeki Yerlere Göre Başlıklar: Yazarlar metin yapılarını düzenlemek için çeşitli başlıklar kullanmaktadırlar. Bunlar metin türüne göre değişmektedir. Kitap, rapor, makale vb. bölüm, alt bölüm, orta, yan ve paragraf başlıkları kullanılmaktadır. Öyküleyici metinlerde ve şiirlerde daha çok ana başlık kullanılmaktadır. Ana başlıklardaki kelimelerin hepsi büyük harflerle yazılmaktadır. Bunlar aşağıda verilmektedir.

1) Bölüm Başlıkları: Bölüm başlığı kitap veya raporda yeni bir bölümü, yeni bir dersi ve sayfayı göstermektedir. Bu nedenle sayfanın ortasına ve yukarıya büyük harflerle yazılmaktadır. Kitapta bölüm başlığı ile birlikte bölüm numarası da kullanılmakta, başlığın birinci satırına bölüm ile bölüm numarası, ikinci satırına da bölüm adı yazılmaktadır. Başlıktan sonra bir satır boşluk bırakılmaktadır. Bu boşluk okuma sürecinde okuyuculara kolaylık sağlamaktadır.

2) Altbölüm Başlıkları: Bölümlerdeki bilgiler, genellikle ilgi ve mantıksal düzene göre kümeleştirilerek sunulmaktadır. Birbirinden başlıklarla ayrılan bu kümelere alt bölümler denilmektedir. Bölümleri alt bölümlere ayırmadaki amaç konuyu okuyuculara daha iyi sunabilmektir. Altbölüm başlıkları değişik konuların başladığını göstermektedir. Okuyucu başlıklar yardımıyla konuyu daha rahat izlemekte ve aradığı bilgileri kolayca bulabilmektedir. Alt bölümler belirli bir bütünün uyumlu parçaları olarak düşünülmelidir. Kitap ve raporlarda en çok kullanılan altbölüm başlık türleri, büyüklük sırasına göre orta başlık, yan başlık ve paragraf başlığı olmaktadır. Bunlar aşağıda açıklanmaktadır.

i. Orta Başlık: Aynı bölüm içindeki metnin bölümlerini göstermektedir. Orta başlık, ortaya yazılmakta ve asıl metin ile arasına boşluk bırakılarak diğer yazılardan ayrılmaktadır. Ardından bir boşluk bırakılarak metne geçilmektedir. Bu başlıklar ana metnin karakteri ve harf büyüklüğü ile aynı yazılmaktadır. Orta başlıkların bazen altı çizilmektedir.

ii. Yan Başlık: İkinci büyük alt bölüm başlığıdır. Orta başlıkta işlenen konuların alt bölümlerini göstermek için kullanılmaktadır. Yazı alanının sol kenarından başlayarak yazılmaktadır. Orta başlıkta olduğu gibi başlık kelimelerinin ilk harfleri büyük yazılmaktadır. Yan başlıktan sonra bir satır aralığı boşluk bırakılarak metin yazılmaktadır.

iii. **Paragraf Başlığı:** En küçük alt bölüm başlığı paragraf başlığı olmaktadır. Paragraf başlığı yan başlıkta işlenen konuların küçük alt bölümlerini göstermektedir. Bazen maddeler halinde verilmektedir. Satır başından başlayarak yazılan bu başlıkta kelimelerin ilk harfi büyük diğerleri küçük yazılmaktadır. Başlığın sonuna iki nokta konulmakta ve metne aynı satırdan başlanmaktadır. Paragraf başlığı ile kendinden önceki metin arasına bir satır aralığı boşluk bırakılmaktadır (Güneş, 2002).

c. İşlevlerine Göre Başlıklar: Bu tür başlıklar okuyucunun zihnine yönelmekte, onu etkileyerek bir düşünce ya da görüş oluşturmaktadır. Bu nedenle başlıkların okuyucuyu bilgilendirme, uyarma, düşündürme, sorgulama gibi çeşitli görevleri bulunmaktadır.

1) Bilgilendirici Başlık: Bu başlık önemli bir olayı, bir tarihi veya bir ismi içermektedir. Okuyucuya bir konuyu hatırlatarak okuma isteği oluşturmaktadır. En az kelimeyle temel bilgileri vermeyi amaçlamaktadır. Yazıda okuyucunun dikkatini çekecek bilgi, açıklama ve tanımlamaların hepsi bütünleştirilmektedir. Bu tür başlıklarda zorunlu kural içeriğin ilan edilmesi ve açıklanması olmaktadır. Bu nedenle başlık okuyucunun bir ihtiyacına cevap vermekte, bir söz vermekte, dikkat ve ilgiyi toplamaktadır (Chevalier, 2012).

2) Tanımlayıcı Başlık: Bu başlıklarda bir konu açıklanmakta, tanımlanmakta ve gelişim süreci ile aşamaları belirtilmektedir. Amaç okuyucuya hem bilgi vermek hem de dikkatini çekmektir. Bu tür başlıklar daha az etkilidir. Çoğu okuyucu ve yazar tanımlayıcı başlık yerine bilgilendirici başlıkları tercih etmektedir.

3) Sorgulayıcı Başlık: Gazetecilerin çok kullandığı bir başlık türüdür. Bu başlık sorular sorma biçiminde yazılmaktadır. Sorgulayıcı başlık çoğu okuyucu tarafından okunmaktadır. Çünkü okuyucular başlıkta sorulan sorunun cevabını öğrenmek istemektedirler. Başlıkta sorulan sorular boş ve amaçsız sorulmamaktadır. Sorgulayıcı başlıklarda sorulan sorunun cevabı mutlaka metin içinde verilmektedir. Okuyucu bu sorunun cevabını bulmak için metni sonuna kadar okumaktadır. Bu tür başlıklarda metnin konusu hakkında bilgi de verilmektedir. Sorgulayıcı başlık aynı zamanda uyarıcı olmakta ve okuyucuyu bazı konuları öğrenmeye yönlendirmektedir.

4) Uyarıcı Başlık: Bu başlık bir konuyu eleştirme, uyarma, doğrulama, değerlendirme gibi çeşitli düşüncelerden oluşmaktadır. Bu tür başlıklarda amaç okuyucunun zihnini uyarmak, harekete geçirmek ve düşündürmektir. Aynı zamanda okuyucuyu şaşırtma, güldürme, etkileme, hayret oluşturma gibi görevleri de yerine getirmektedir. Bu başlıklar kısa olmak zorundadır. Başlık sonunda soru işareti veya ünlem kullanılmaktadır. Bu başlıkların kullanıldığı metinler sorulara açık bir cevap içermezler. Bazen başlığın anlamı yazara göre değişmektedir. Bazı yazarlar bu tür başlıkları tercih etmemektedirler.

5) Kelime Oyunu Başlıklar: Bu başlıklarda çeşitli kelime oyunları kullanılarak okuyucunun dikkati çekilmektedir. Bunlar kafiye, eş ve zıt anlamlı kelimeler, kelimelerin farklı kullanımları gibi olmaktadır. Çeşitli kelime oyunları okuyucunun bir konuya dikkati çekilmekte ve konunun akılda kalmasına çalışılmaktadır (Jeunes-journalistes, 2008).

Görüldüğü gibi metinlerde çeşitli türlerde başlıklar kullanılmakta, bunlar okuyucunun metni okuma ve anlamasına yardım etmekte, aynı zamanda zihnini yönlendirmektedir. Başlık yazma becerilerini geliştirmede bu başlık türlerinden de yararlanılmalıdır.

6. Başlık Nasıl Yazılır?

Başlıklar metin türüne göre farklı yazılmaktadır. Bir düşünce yazısının, bir romanın veya bir şiirin başlığı aynı mantıkla yazılmamakta, başlıkla metin ilişkisine ve uygunluğuna dikkat edilmektedir. Aşağıda önce başlık yazma konusunda genel kurallar üzerinde durulmakta ardından makale ve kitap başlığı yazma becerilerinin geliştirilmesi için bilgiler verilmektedir.

a. Başlık Yazma Kuralları: Başlık yazma kuralları alanlara, yazarlara ve metinlere göre değişmektedir. Gazetecilerle bilim insanlarının makale ve raporlarda kullandıkları başlıklar farklı olmaktadır. Yazarlar roman, öykü ve şiirde daha farklı başlıklara yer vermektedirler. Ancak çeşitli alanlarda başlık yazmak için bazı ortak kurallar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmektedir.

- Başlık kısa, kesin ve net olmalıdır.
- Uzunluğu ortalama 1-8 kelime veya en fazla 60 harf olmalıdır.
- Başlık yazarken rapor yazar gibi uzun cümleler değil kısa cümleler tercih edilmelidir.
- Başlık açıklayıcı ve bilgilendirici olmalı, okunacak metnin içeriğini temsil eden kuvvetli bir fikir seçilmelidir.
- Metnin birinci cümlesinde başlığı tekrarlamaktan kaçınılmalıdır.
- Metin içinde metnin başlığını tekrarlamaktan kaçınılmalıdır.
- Başka eserlerde kullanılan başlıklar kullanılmamalıdır. Her metne ayrı bir başlık yazılmalıdır. Rapor, makale, bildiri gibi her metnin başlığı ayrı olmalıdır.
- Başlık ile giriş cümlesi ve metnin içeriği karıştırılmamalıdır.
- Başlıkta emirler ve yönergeler olmamalıdır. Daha çok içeriğin analizi olmalıdır.
- Kısaltma ve özetler kullanılmamalı, herkesin bunları bilemeyeceği düşünülmelidir.
- İçerikle ilişkisi olmayan başlıklar yazılmamalı, içerikle ilgili kelimeler seçilmelidir.
- Okuyucunun okuma ve anlamasını kolaylaştıran kısa ve basit kelimeler seçilmelidir.
- Küçük harflerden kaçınılmalıdır.
- Başlığın altı çizilmeli ya da koyu yazılmalıdır (Chevalier,2012).
- Başlıklarda fiil, soyut ifade ve edilgen yapı kullanılmamalıdır.
- Önemli durumlarda emir kipi kullanılabilir ancak buna fazla yer verilmemelidir.
- Parantezlerden kaçınılmalıdır (yabancı karşılıklar ve özel durumlar hariç).

Başlık yazma sürecinde bu kurallara dikkat edilmelidir.

b. Makale Başlığı Yazma: Makale veya bilgilendirici metinlere başlık yazarken dikkat edilecek bazı hususlar aşağıda sıralanmaktadır. Bunlar eğitim sürecinde aşamalı olarak öğretilmelidir.

- **Başlığın önemini bilme:** Bilgilendirici bir yazı ya da makalenin başlığı okuyucunun dikkatini çeken ilk husustur. Başlık hakkında ilk izlenim ortalama 3 saniyede gerçekleşmektedir. Bu nedenle başlık bir yazı ya da makaleyi okumada ilk etken

olmaktadır. Bilgilendirici metin ya da makale başlığı kesin ve net olmalı, metin içeriğine uygun olmalı, geniş bir okuyucu kitlesi tarafından anlaşılır olmalıdır.

- *Başlıkla yeni bilgiler verme:* Bilgilendirici metin ya da makale ister basılı isterse elektronik ortamda yayınlansın, başlığı okuyucuya yeni bilgiler verir. Bu yeni bilgiler makalenin mesajı ve giriş kapısıdır. Başlığa metinden en uygun bilgileri seçmek için 5N1K sorularını sorunuz. Makalenizin başlığı özgün ve dikkat çekici olmalı ve sizin önemli bilgilerinizi içermelidir (Fovet,2012).
- *Başlık kelimelerini özenle seçme:* Başlıkta kullanılan her kelime bir bilgi içermeli ve gereksiz kelimeler kullanılmamalıdır. Başlık metin konusunu açıklayan en önemli kelimelerinden seçilmelidir. Seçilen kelimeler araştırma veya makaleyi tanımlamalıdır. Bu kelimelerin bazıları metin veya makalenin kolayca bulunmasını sağlamalı, diğerlerinden farklı olmalıdır. Başlıkta kullanılmayan önemli kelimeler anahtar kelimeler olarak verilebilir. Ayrıca başlıkta değer ifade eden kelimelerden” birinci, yeni, ilk” gibi kelimelerden yararlanılabilir (Fovet,2012).
- *Başlık türünü seçme:* Metindeki mesaja en uygun başlık türü seçilmelidir. Örneğin bilgilendirici başlık dikkat çekicidir. Okuyucunun dikkatini çeken bilgi, açıklama ve tanımlamaları içermektedir. Çoğu okuyucu ve yazar bilgilendirici başlıkları sevmektedir. Tanımlayıcı başlıklar okuyucu üzerinde az etkilidir. Uyarıcı başlık sorgulama, doğrulama ve çeşitli düşünceleri içerir. Okuyucuları uyarır ve belirli düşüncelere yönlendirir. Bazı yazarlar bu tür başlıkları kullanmazlar.
- *Başlık uzunluğunu belirleme:* Başlık çok uzun veya kısa olmamalı, metne uygun ve normal uzunlukta olmalıdır (Fovet,2012).

c. Kitap Başlığı Yazma: Kitap başlığı makale başlığından farklıdır. İyi seçilen kitap başlığı satışta % 15 etkili olmakta ve satışı kolaylaştırmaktadır. Başlık kitabın ilk ögesi olmakta, okuyucuyu etkilemekte ve yönlendirmektedir. Kitap başlığı yazarken dikkat edilecek hususlar aşağıda sıralanmaktadır. Bu süreçte diğer başlık kurallarından da yararlanılmalıdır.

- *Başlığı düşünmek için yeterli zaman ayırma:* Kitap başlığını seçmek için yeterli zaman ayrılmalıdır. Başlığı yazma işlemi kısa bir süreye sıkıştırılmamalıdır. Çeşitli başlıklardan oluşan uzun bir liste oluşturulmalıdır. Bu listeden en uygun başlığı seçmek için çevredekilerin görüşüne de başvurulmalıdır.
- *Çeşitli fikirleri birleştirme:* Etkili bir kitap başlığı seçmek için çeşitli fikirleri birleştirilerek harmanlanmalı ve yeni fikirler üretilmelidir.
- *Seçilen başlığın daha önce kullanılıp kullanılmadığını araştırma:* Bir başlık seçtikten sonra bunun başkaları tarafından kullanılıp kullanılmadığı araştırılmalıdır. Eğer seçilen başlıklar diğer başlıklara çok benziyorsa değiştirilmelidir.
- *Yaratıcı olma:* En uygun başlığı seçmek için kelime oyunları, benzetmeler, önceki başlıklar vb. yararlanılmalıdır.

- *Gerçekçi olma*: Başlık için yaratıcılık gerekli ancak tamamen hayal ürünü ve doğru olmayan öğelere de yer verilmemelidir. Başlığın kitabın içeriğine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- *İnsanlarda merak uyandırma*: Seçilen başlık okuyucunun ilgi ve merakını çekmeli, başlıktaki cevabı kitabın içinde bulmak için kitabı satın almalı ve okumalıdır.
- *Alt başlıkları düşünme*: Kitabın alt başlıkları için de aynı işlemleri yapılmalıdır.
- *Sorular sorma*: Verilmek istenilen ana mesaj nedir? 5N 1 K sorularını kullanarak belirleyiniz.
- *Dilbilgisi kurallarına uyma*: Kısa cümleler yazılmalı, özne + tümleş+ yüklem gibi kurallı cümle kurulmalı, herkes tarafından anlaşılır kelimeler seçilmelidir. İmlâ ve noktalama kurallarına uyulmalıdır.

7. Başlık Yazma Becerileri

Gelişmiş ülkelerin çoğunda öğrencilere başlık yazma becerileri öğretilmektedir. Başlık yazma becerileri öğrencilere doğrudan öğretilen, uygulamalı olarak gösterilen ve düzenli olarak geliştirilen becerilerden biridir. Bu becerileri geliştirme çalışmaları genellikle yazma öğretimi içinde ele alınmakta ancak okuma, dinleme, konuşma, görsel okuma ve yazma gibi dilin diğer öğretim alanlarıyla da ilişkilendirilmektedir. Bu anlayıştan hareketle öğrencilere çeşitli başlık yazma yöntem ve teknikleri öğretilmektedir. Bu süreçte önce temel becerileri geliştirme, ardından başlık yazma süreç ve tekniklerini öğretme, son olarak da uygulama çalışmalarına önem verilmektedir. Bu amaçla doğrudan öğretim modelinden yararlanılmaktadır. Bu model çerçevesinde öğrencilere önce başlık yazma becerileri ve teknikleri hakkında açıklayıcı bilgiler verilmektedir. Ardından eğitim sürecinde modelleme, örneklendirme, doğrudan açıklama, iş birlikli öğrenme gibi etkinliklerle öğrencilere gerekli beceriler kazandırılmaya çalışılmaktadır.

8. Ülkemizde Durum

Ülkemizde son yıllarda yapılandırıcı yaklaşımla geliştirilen Türkçe Dersi Öğretim Programları uygulanmaktadır. Bu programlarda öğrencinin dil, zihinsel, sosyal, iletişim, öğrenme, anlama, zihinsel bağımsızlık gibi becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçları gerçekleştirmek için çeşitli kazanımlar belirlenmiştir. Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programında öğrencilerin başlık bulma becerilerine ve geliştirilmesine de yer verilmiş, çeşitli kazanımlar ve etkinlik önerileri sıralanmıştır. Öğrencilerin başlık bulma becerilerini geliştirmeye ilgili Programda yer alan kazanımlar şöyledir;

- Başlıktan hareketle dinleyeceği konunun içeriğini tahmin eder. (1.- 4. Sınıflar)
- Başlıktan hareketle okuyacağı metnin içeriğini tahmin eder. (1.- 4. Sınıflar)
- Yazısına uygun başlık belirler (2.- 4. Sınıflar)
- Başlık ve içerik ilişkisini sorgular. (3. ve 4. Sınıflar)
- Dinlediği konuya uygun farklı başlıklar bulur. (4. Sınıflar)

- Yazısında alt başlıkları belirler. (4. Sınıflar).

Programda öğrencilere başlık bulma becerilerini kazandırmak ve geliştirmek için çeşitli etkinlikler önerilmiştir (MEB, 2004). Bunlar;

“Öğrencilerin bilgi edinmek için kütüphanelerden yararlanmaları sağlamalıdır.

“Kitap incelemelerinde içindekiler, başlıklar ve kaynakça kısımlarını okumaları istenmelidir.”,

“Metni tanıma, inceleme ve tahmin etme süreçlerinde başlık bulma çalışmaları yapılmalıdır.”,

“Okuma sırasında not alırken şöyle bir yol izlenebilir: Metni hızla gözden geçirin; üst başlık, alt başlıklar ve görsellere dikkat ederek metin hakkında genel bir fikir edinin.” (MEB, 2004), şeklinde sıralanmıştır.

Görüldüğü gibi Türkçe Dersi Öğretim Programıyla birlikte 2004 yılından bu yana ilkököl öğrencilerine başlık bulma becerileri öğretilmektedir. Diğer taraftan bu becerilerin gelişim durumu da araştırılmaktadır. Bu konuda Başaran (2014) tarafından bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada ilkököl 4. sınıf öğrencilerinin metne buldukları başlıkların yaratıcılık, uzunluk ve içeriği yansıtma durumu incelenmiştir. Araştırmaya 2013-2014 eğitim öğretim yılında Kütahya’da devlet ilkökullarına devam eden 4. sınıf öğrencilerinden seçilen toplam 108 öğrenci alınmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin metne uygun başlık bulma hususunda en çok orijinal/ilgi çekici başlık bulmada sıkıntı yaşadıkları; metnin içeriğini yansıtan başlık bulmada daha az zorlandıkları; kısa başlık yazmada ise neredeyse hiç sorun yaşamadıkları görülmüştür. Ayrıca metni iyi anlayan öğrencilerin metin içeriğini yansıtan başlık bulmada daha başarılı oldukları görülmüştür (Başaran 2014).

Sonuç olarak 2004 Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programında öğrencilerin başlık bulma becerilerine gereken önem verilmiş ve çeşitli etkinliklerle nasıl kazandırılacağı açıklanmıştır. Bu durum uygulamaya da yansımış ve öğrencilerin başlık bulma becerilerinde önemli gelişmeler olmuştur. Dileğimiz bu becerilerin giderek geliştirilmesi ve sürekli okuyan, düşünen, anlayan, sorgulayan ve geleceğine yön veren bireylerin yetiştirilmesidir.

KAYNAKLAR

- Agnès, Yves. (2008). *Manuel de Journalisme*, Editions La Découverte, Paris.
- Başaran, M.(2014). *4. Sınıf Öğrencilerinin Metne Başlık Bulma Becerilerinin İncelenmesi*, 13.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kütahya.
- Boudouresque, C.F.,(2006). *Manuel de rédaction scientifique et technique*. Quatrième édition. Centre d'Océanologie de Marseille Publication: 1-43.
- Chevalier, Mireille (2012). *Comment écrire un titre efficace?* Août 2012
- Florentin Eddy. (1968). Pourquoi le titre prend-il de la longueur ?. In: Les Cahiers de la publicité. N°20, pp. 94-101. doi : 10.3406/colan.1968.5068
- Fovet Rabot, C. (2012). *Rédiger le titre de l'article scientifique, en 5points*. Montpellier, France : CIRAD.
- Giasson, Jocelyne. (1996). *La compréhension en lecture*. Boucherville : Gaëtan Morin.

- Güneş, F. (2015).*Etkinliklerle Hızlı Okuma ve Anlama*, Ankara: Pegem.
- Güneş, F. (2009). *Hızlı Okuma ve Anlamı Yapılandırma*, Ankara: Nobel.
- Güneş, F. (2002). *Ders Kitaplarının İncelenmesi*, Ankara: Ocak.
- Jeunes-journalistes (2008) Les éléments essentiels d'un article, Imprimé à Bruxelles.
- Lewenstein, Marion.(2000). L'étude de l'Université de Stanford, [http://www. poynterextra.org/et/i.htm](http://www.poynterextra.org/et/i.htm).
- MEB (2004).Türkçe Dersi(1-5.Sınıflar) Öğretim Programı, Beşevler, Ankara.
- Oleron, Pierre(1976). *Les Hampes dans L'İdentification des Mots*. Communication et Langages,no : 29,Paris Retz.
- Richaudeau, F.Gauquelin M et F. (1995).*Lecture Rapide Richaudeau*.Editions RETZ, Paris.
- Richaudeau, F.Gauquelin M et F.(1979).*Conception et Production des Manuels Scolaires Guides Pratique*. UNESCO.
- Roy, Max (2008).Du titre littéraire et de ses effets de lecture, Protée, vol. 36, n° 3, 2008, p. 47-56.URI: <http://id.erudit.org/iderudit/019633ar>

SUMMARY

The easiest way of accessing information today is reading. Reading is a process of comprehending a text, a process of thinking, questioning, evaluating and a process during which individual values and world views are developed. In other words, it does not mean reading and understanding the world from the words written. In this process, text has a significant importance in terms of activating and guiding the reader's thoughts. Proper organization of the title, topic and ideas in the text, the style of the writer to clarify his/her purpose facilitate the process of reading and comprehension. Well-organized text develops such skills of an individual as comprehension, questioning and evaluation. Therefore, in teaching to read title, text structure, text type and techniques for selecting information from the text are taught and students' title finding skills are developed.

The sentence written on top of a text that best summarizes the content of the text is called the 'title'. Title is the part of the text that first attracts the attention and that is read first. In other words, it is the entrance of a text. The title gives the reader a clue about the topic and ideas discussed in the text and invites the reader to read the text. And the reader decides whether to read or not to read the text based on the impressions s/he gets from the title. The researches reveal that title is very effective factor for the reader to read the text and guides the minds of the readers. Therefore, the title should be selected carefully and should reflect the text in the best way.

Although the title is related to the content and topic of the text, it is different from both. In other words, title is neither the topic, the way the author handles the topic nor the main idea of the text. The relationship between these concepts can be explained as follows: The gist of a text is the summary, the gist of the summary is the main idea and the gist of main idea is the title. So, it is very easy for the author to find the title after s/he found the topic and the main idea. In some cases, the topic of the text is used as the title as well. And the reader can guess the main idea from the title, and the content of the text from the main idea. Therefore, the title should be chosen carefully, summarize the text in a few words, give clue about the content and should be clear and easy to understand.

Every text has a title. A title is written to all kinds of texts such as articles, stories, poems, tales, novels and anecdotes. In addition, such papers as petition, announcements, lists, files, calendars and documents also have a title. When the word title is mentioned, it is mostly the main title written on the top center of a page. However, there are also different titles such as the chapter title, side heading, paragraph heading and sub-heading. Main title is written on top of a text and it is the part that attracts the attention and is read first. The other titles, on the other hand, are found on different parts of the text according to the logical flow of the text. The feature and purpose of each of these titles should be different from one another. In addition to all above given, there are also informative, questioning and exciting titles in the texts.

Title is the most important part of a text as it effects the reader and guides the reading. It gives the reader an idea about the topic and makes it easier to find the details in the text. It shows the flow and the order of information in the text. Moving from one title to another, the reader comprehends the cohesion and flow of ideas in the text. In a text without a title, on the other hand, the reader has difficulty in guessing the content of the text, is confused with what s/he reads and can not figure out where and how to find the information s/he looks for. Therefore, choosing the title of a text should be focused as much as the content of the text. Titles that misguide the reader and confuse them should not be included in a text.

The title changes according to periods, authors, text types, target group and the level of the readers. In the past, long titles were used and it was thought to be more effective. This belief changed by the 19th century and from then on, short titles began to be preferred. And today's reader like comfort

and demand ease, purity, comfort, order, structural elegance in the text. Therefore, they do not read long titles as well as unorganized texts without sub-headings.

Researches today indicate that readers do not read some texts on internet but only read the first sentence or paragraph of a text or article and just skim the rest of it and pass on to another text. Only 25% of the readers read an article or text till the end of it. And in this process, it is seen that the title of a text is very important and that a well-selected title effects the reader and paves the way for the reader to read the text till the end of it.

The importance of a title is discussed from different viewpoints by authors, journalists and scientists. And these are listed as catching attention, skimming, selecting, creating a will to read, guiding the mind, organizing information and guiding the reading. When the studies on titles are examined, it is seen that some them focus on the attracting attention and the effect of the title on reading process; whilst other focus on length of the title, type of the title, how to write a title and printing of a title. The studies indicate that the readers first read the main title, abstracts of articles and sub-headings. This finding indicates that titles should be prepared carefully. In addition, the authors should prefer short sentences rather than long ones while choosing titles. The title should be explanatory and informative and strong ideas representing the content of the text should be chosen.

In Turkish Language Programme implemented recently in our country, the skills of finding the title of a text are included in the programme and various learning outcomes and activities are listed. So, since 2005 title finding skills are taught to students. In a study carried out on this topic, it is seen that students have difficulty most of all in finding original and interesting titles; that they have less difficulty in finding a title reflecting the content of a text; that they have no difficulty in writing short titles. As a result, importance is attached to developing title writing skills of the students in our country as well as guiding the minds of the readers with the titles and guiding them to read.